

ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ КАТО ФАКТОР В ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ – ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ, ДЕМОКРАТИЧНОСТ, СОЛИДАРНОСТ

*Силвия Диянова, F28047
МП „Европейско управление”*

На 18 май 2009 г. в Брюксел, Белгия се проведе информативно посещение на група студенти от Нов Български Университет в Европейския парламент. Тази визита имаше за цел да изгради реална представа в бъдещите политолози относно структурата, функционирането и политическата роля на една от най-значимите институции на Европейския съюз – Европейския парламент (ЕП).

Европейския парламент е единствена по рода си институция на Европейския съюз, която е избирана чрез преки избори и представлява гражданите на Съюза. С разширяването на Общността, в отговор на новите политически, икономически и социални реалности ЕП претърпява развитие през годините, в следствие на което днес той има три основни функции: съвместно упражнява законодателна власт и има съвместни бюджетни правомощия със Съвета на ЕС и упражнява правото на политически контрол върху действията на ЕС. По един или друг начин, като неделима част от институционалния механизъм на Съюза, Европейският парламент има съществени заслуги във всяка една област, засегната на общностно ниво, като неизменно играе важна роля в развитието на общите политики на ЕС.

Като пример за успешна, динамична и интегрираща обща политика на ЕС, провеждана в следствие от съвместното гравивно функциониране на институциите на Съюза може да се посочи Общата селскостопанска политика на ЕС (ОСП). Важността от наличието на такава политика е подчертана още с Римския договор от 1957 г., в който е заложено и нейното създаване. Тя не само представлява приблизително 50 % от нормативните актове на ЕС и близо половината бюджет на Съюза е предназначен за нея, но и има важен интеграционен, социален, политически и икономически характер. Европейският парламент със своите правомощия е институцията, която на свой ред участва в изграждането на облика и спомага за правилното функциониране и прилагане на Общата селскостопанска политика.

Несъмнено Европейският парламент е сред най-значимите органи на ЕС по своята същност, тъй като представлява гражданите на Съюза и защитава техните интереси на общностно ниво. ЕП се състои от 785 членове от 27-те държави-членки на ЕС избирани чрез преки избори за период от пет години. Депутатите в ЕП не представят националности, а се обединяват по политически принцип – в седем политически групи. Избира се Председател на ЕП за период от две години и половина, което означава, че след като измине половин парламентарен мандат, той може да бъде преизбран или заменен. Ролята на Председателя е да представлява ЕП във външните отношения и в отношенията с другите институции на ЕС, както и да ръководи цялостната дейност на Парламента.

Друг основен елемент в организацията на Европейския парламент са парламентарните комисии. Те биват постоянни - 20 на брой, временни, анкетни и подкомисии като минималният брой членове във всяка една от постоянните е 28 депутати, а състава им отразява политическите характеристики на Парламента. Освен своите членове, всяка парламентарна комисия има председател, бюро и секретариат. Основната дейност на парламентарните комисии е свързана с изработването, изменянето и гласуването на законодателните предложения и докладите по собствена инициатива. Също така те разглеждат предложенията на Комисията и Съвета и при необходимост съставят доклад, който се представя на пленарно заседание.

Сферите на работа на постоянните парламентарни комисии са разделени в двадесет области, като всяка постоянна комисия отговаря за една от тях:

- AFET Външни работи
- DEVE Развитие
- INTA Международна търговия
- BUDG Бюджети
- CONT Бюджетен контрол
- ECON Икономически и парични въпроси
- EMPL Заетост и социални въпроси
- ENVI Околна среда, здравеопазване и безопасност на храните
- ITRE Промисленост, изследвания и енергетика
- IMCO Вътрешен пазар и защита на потребителите
- TRAN Транспорт и туризъм
- REGI Регионално развитие
- AGRI Земеделие и развитие на селските райони
- PECH Рибно стопанство
- CULT Култура и образование
- JURI Правни въпроси
- LIBE Граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи
- AFCO Конституционни въпроси
- FEMM Права на жените и равенството на половете
- PETI Петиции.

Друга неизменна част от организацията на Европейския парламент са делегациите, които осъществяват връзка с парламенти на трети страни. Те са 34 на брой, като сами по себе си се делят на 4 категории: междупарламентарни делегации; съвместни парламентарни комитети, осъществяващи връзка с парламенти на кандидат членките или асоциираните държави към ЕС; делегацията на Европейския парламент в Паритетната парламентарна асамблея ЕС-АКТБ – състояща се от членове на Европейския парламент и парламенти на страните от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн и делегация на Европейския парламент в Евро-средиземноморската парламентарна асамблея.

В структурата на ЕП също така намират място Председателски съвет, Бюро и Квестори, изпълняващи функциите на политически органи на Парламента. Работата на ЕП е подпомагана от Генерален секретариат, който осигурява парламентарни сътрудници.

ЕП играе важна роля в цялостното развитие на ЕС със своите законодателни, бюджетни и надзорни функции. Процедурата на съвместно вземане на решение се явява основната

законодателна процедура в системата по вземане на решения на Общността. Тази процедура цели постигането на съгласие между Европейския парламент и Съвета с оглед успешното приключване на законодателния процес. Процедурата на съвместно вземане на решение е въведена с Договора от Маастрихт от 1992 г. и доуформена с Договора от Амстердам от 1997 г. В рамките на тази процедура, Парламентът и Съветът на Европейския съюз са равнопоставени при упражняването на законодателната власт.

Процедурата на съвместно вземане на решение се прилага за законодателството в различни сфери, в които Съветът взема решения с квалифицирано мнозинство. Такива например са сферите на вътрешния пазар, свободното движение на работна сила, образованието, културата. В Договора от Лисабон се предвижда укрепване на законодателните правомощия на Парламента чрез разширяване на сферите на действие на тази процедура в области, в които той все още не взема съвместни решения със Съвета, като селскостопанската политика, научноизследователската политика, политиката на регионално и социално развитие. Относно гласуването за безопасността на храните, която отчасти се включва в политиката в областта на земеделието, също се гласува при „съвместно взимане на решения“. Прилагането на тази процедура в сферата на селскостопанската политика на Съюза за в бъдеще има за цел да подсили участието на Парламента в законодателната дейност и по този начин да даде по-голяма гласност на гражданите на ЕС в свертата на земеделието, именно за това прилагането на тази процедура за ОСП е от голяма важност за нейното демократично и функционално развитие.

Процедурата на съвместно вземане на решение се състои от три етапа и дава на Европейския парламент правото на вето. Първоначално Комисията внася предложение в Европейския парламент и в Съвета. На първо четене Парламентът приема или отхвърля измененията в предложението на Комисията. Ако Парламентът не приеме измененията, а Съветът приеме предложението на Комисията, актът се приема от Съвета с квалифицирано мнозинство. В случаите когато Парламентът приеме измененията и Съветът одобри всички изменения и не внесе промени в предложението на Комисията, актът се приема от Съвета с квалифицирано мнозинство. Ако Съветът не приеме всички изменения или ги отхвърли, Съветът приема с квалифицирано мнозинство "обща позиция", която представя за разглеждане на Парламента. Съветът има задължението да обоснове пред Парламента своите действия като изтъкне причините, които са го накарали да приеме дадената обща позиция. От своя страна, Комисията уведомява Парламента за нейната позиция.

На второ четене в срок от три месеца Парламентът избира сред три възможни варианта за действие:

- В случай, че Парламентът одобри общата позиция на Съвета или не се произнесе по нея в определения срок, актът се счита за приет съгласно с общата позиция;
- Ако Парламентът отхвърли общата позиция с абсолютно мнозинство, то актът се счита за неприет.
- Ако Парламентът приеме с абсолютно мнозинство е изменения в общата позиция, измененият текст се изпраща на Съвета и на Комисията, които дават становище по тези изменения. В такъв случай: Съветът може да одобри с квалифицирано мнозинство всички внесени от Парламента изменения - тогава

актът се счита за приет и се подписва от председателите на Парламента и Съвета; Съветът може да уведоми Парламента, че не одобрява всички изменения, внесени от него в общата позиция – в този случай председателят на Съвета и председателят на Парламента се споразумяват за датата и мястото на провеждане на първото заседание на Помирителния комитет в рамките на шест седмици.

Ако се стигне до трето четене, помирителният комитет, съставен от равен брой представители на Съвета и Парламента, разглежда общата позиция, гласувана на второ четене, която е взета въз основа на измененията, внесени от Парламента. Комитетът разполага с шест седмици, за да изработи съвместен проект. В случай че Помирителният комитет не одобри съвместния проект в предварително определения срок, предложеният акт се счита за неприет, а процедурата - за приключена. При одобрение от страна на Помирителния комитет, съвместният проект се внася за одобрение в Съвета и Парламента. Съветът и Парламентът разполагат със срок от шест седмици, за да го одобрят, като Съветът решава с квалифицирано мнозинство, а Парламентът - с мнозинство от подадените гласове. Актът се счита за приет, ако Съветът и Парламентът одобрят съвместния проект.

Друга важна роля на Европейския парламент в областта на законодателните процедури в сферата на ОСП е извършването на задължителна консултация. Първоначално с Римския договор от 1957 г., а по-късно и чрез Единния европейски акт от 1986 г., Договорите от Маастрихт, Амстердам и Ница правомощията на Европейския парламент се разширяват и така той вече може да внася изменения в законодателни предложения, отнасящи се до редица области. Относно ОСП, дадено предложение може да прерасне в закон, единствено след като Парламентът е изразил своето становище. В случаите, в които се засяга финансирането на политиката може да се намеси и Съветът на финансовите министри на държавите-членки, което изключва самостоятелното вземане на решения от Съвета.

Друга важна характеристика на Европейския парламент в контекста на Общата селскостопанска политика е прилагането на поделените със Съвета бюджетни правомощия.

Спрямо Договора от Люксембург от 22 април 1970 г. за изменение на някои бюджетни процедури, бюджетните правомощия на Парламента биват засилени, заради което днес той има решаваща роля в бюджетната процедура. Именно Европейският парламент определя бюджетните насоки и приема бюджета след обсъждане с останалите институции. Тук се проявяват и неговите контролни правомощия, тъй като той следи за изпълнението на бюджета за всяка година.

Бюджетът на ЕС се разпределя на разходи от задължително и незадължително естество. В обхвата на задължителните разходи основно място заемат тези, предназначени за ОСП, както и такива, произтичащи пряко от прилагането на Договорите. По отношение на този тип разходи ЕП може само да предлага изменения в проектобюджета приет от Съвета, който от своя страна взима финалното решение. Що се касае до незадължителните разходи, които обхващат сферите на образованието, социалните програми, регионалните фондове и обучението и др., Парламентът по право решава в тясно сътрудничество със Съвета.

Решенията на институциите относно годишния бюджет на ЕС са съобразени с многогодишната финансова рамка, която обикновено се изготвя за период от 7 години и която дава възможност за контролиране на разходите в дългогодишен план.

В духа на въведените промени през годините във функционирането на институционалния механизъм на ЕС, направени в отговор на променящата се реалност, Европейският парламент придобива голям обхват от правомощия, позволяващи му да дава своя принос в създаването на демократичен, справедлив и постоянно развиващ се облик на ЕС. Със своите три основни функции: поделени законодателна и бюджетна със Съвета на Европейския съюз и контролна функция, Европейският парламент в частност се явява един от основните стълбове в изграждането и функционирането на Общата селскостопанска политика. Неговата роля в областта на селското стопанство се засилва през годините, което цели бързото и демократично вземане на решения в тази сфера. И за в бъдеще, с промените, които Договорът от Лисабон ще наложи, Европейският парламент ще заема важно място в динамично развиващите се общностни политики и ще защитава със своите демократични методи волята на гражданите на Съюза във всяка една област.